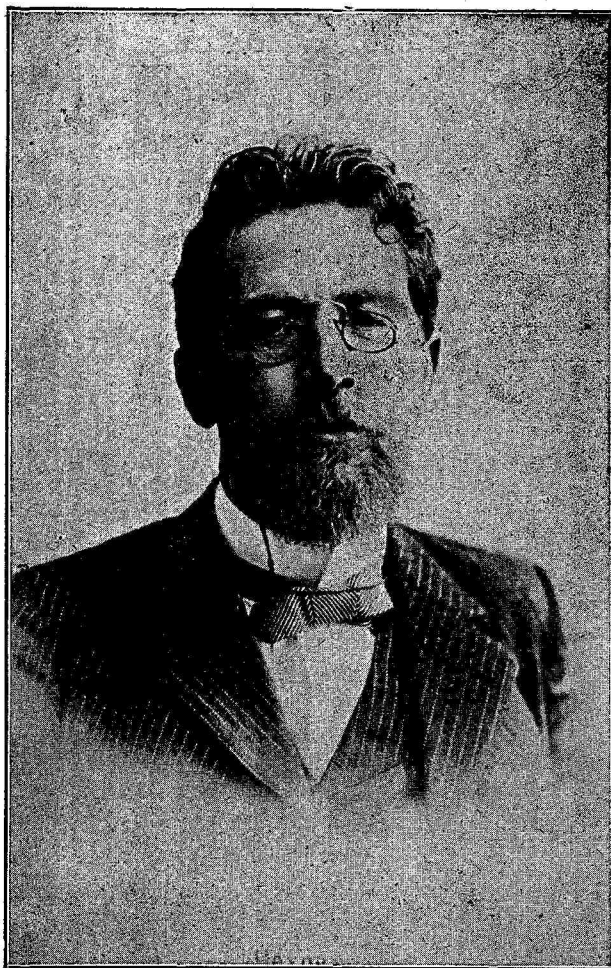

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΑΥΛΟΒΙΤΣ ΤΣΕΧΩΦ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

Ε ὄλην τὴν ταπεινότητα τοῦ ἐξωτερικοῦ του, θαρρεῖς ὅτι στέκεται ὑπερήφανον τὸ σπίτι ὅπου ἐγεννήθη ὁ Φώσκολος πλησίον εἰς τὰς ὑψηλὰς γειτονικὰς οἰκίας.

Τὸ πενιχρὸν καὶ μονόρροφον σπίτι, μὲ τοὺς χαμηλοὺς τοίχους, μὲ τὰ

δύο παράθυρα, ὑπῆρξεν ἡ ταπεινὴ κοιτὶς τοῦ ἐνδόξου τέκνου τῆς Ζακύνθου, τοῦ μεγαλοφυοῦς δώρου τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Ἰταλίαν.

Εἰς τὸ μικρὸν αὐτὸ οἶκημα πρὸ ἐνὸς αἰῶνος καὶ πλέον, κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1778 εἶδε τὸ φῶς τῆς ζωῆς ὁ Οὐγος Φώσκολος καὶ ἐντὸς τοῦ πενιχροῦ περιβάλλοντος τοῦ ταπεινοῦ τούτου οἰκήματος διεπλάσθη ὁ χαρακτήρ τοῦ παιδός. Ἐδῶ διέρρευσαν τὰ ἔτη τῆς νεαρᾶς ἡλικίας του, τῆς τέσον ταρχώδους, ἡ ὁποία, νομίζεις, ὅτι προεμήνυε μὲ τὰς παιδικὰς ἀταξίας τὴν μέλλουσαν ἐπανάστασιν τῆς μεγάλης ψυχῆς τοῦ Φωσκόλου. Ἐδῶ κατέγινεν εἰς τὰς πρώτας σπουδὰς καὶ ἐδῶ ἔγραψε τοὺς πρώτους στίχους.

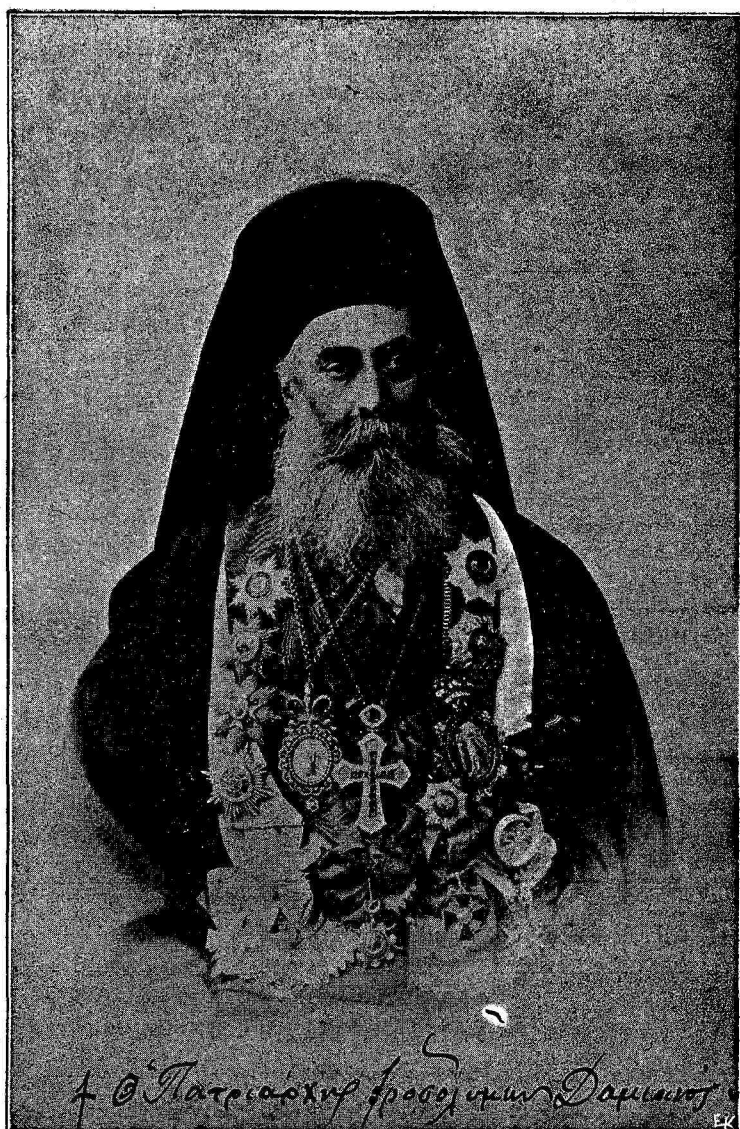
Πόσας φορές κατόπιν εἰς τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του ὁ ἀτυχὴς ποιητὴς ὅτε κατῴκει εἰς τὰ πενιχρὰ οἰκήματα τοῦ Λονδίνου πάσχων ἀπὸ τὰς ποταπὰς καταδιώξεις τῶν ἐχθρῶν του, θὰ ἐνεθυμήθη τὴν ταπεινὴν του οἰκίαν, καὶ θὰ ἐπόθησε τὴν γαλήνην, ἣν ἀπῆλαυνεν ἐκεῖ, μαζὺ μὲ τὰς ἀγρύπνους περιποιήσεις, αἷς ἐπεδαψίλευεν τὸ μητρικὸν φίλτρον!

Δὲν γνωρίζομεν πολλὰ πράγματα περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ οἰκήματος τούτου. Τοῦ χρόνου ἡ ροὴ συμπαρέσυρεν κάθε τί τὸ ὁποῖον θὰ ἡδύνατο νὰ μᾶς παρασχη σχετικὰς πληροφορίας καὶ τῶν ἐτῶν ἡ ἀπόστασις ἂν οὐδὲν διέσωσεν, ἐσεβάσθη ὅμως τὸ πενιχρὸν λίκνον τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ.

Γνωρίζομεν μόνον, καθὼς ἄλλως τε φαίνεται καὶ ἐκ τῆς πτωχικῆς οἰκίας, ὅτι ἡ οἰκογένεια τοῦ Φωσκόλου δὲν ἦτο διόλου εὖπορος.

Μὲ στερήσεις λοιπὸν ἔζησε τὰ πρῶτα τοῦ ἔτη ὁ Οὐγος μέχρις ὅτου ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν γενέθλιον γῆν διὰ νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον οὔτε ζῶν, οὔτε νεκρός, διότι καὶ τὰ ὅσα του ἐπρόλαβεν νὰ τὰ παραλάβῃ ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ χόματος ἡ Ἰταλία. Δεκαεξαετῆς ἦτο, ὅτε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, μετέβη μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς Βενετίαν.

Παρῆλθον χρόνοι πολλοὶ ἔκτοτε. Ὁ οἰκίσκος εἶχε καταντήσῃ ἐλεεινὸς καὶ ἐτοιμόρροπος. Τίς αἶδε πόσοι θὰ κατώκησαν ἐκεῖ! Πόσοι ἀμαθεῖς ἄθροιοι, πόσοι πτωχαὶ ὑπάρξεις ἔζησαν εἰς τὴν ἐνδοξὴν ἐκείνην φωλεάν. Πόσοι ἀνόητοι ὑμιλῖαι, πόσοι ὕβρεις, πόσοι βλασφημίαι θὰ ἀντήχησαν ἐκεῖ ὅπου ἤκουοντο τοῦ

Οὐγου αἱ θορυβώδεις κραυγαὶ καὶ τῆς καλῆς του μη-
τρὸς αἱ ἡρεμοὶ συμβουλαὶ ἢ αἱ γλυκεῖαι ἐπιτιμήσεις.

Ὁ ἐργάτης ὁ διαμένων ἐκεῖ ἡγνῶει ὅτι χέτω ἀπὸ
τὴν ἰδίαν στέγην εἶδε τὸ φῶς μίᾳ μεγάλῃ διάνοιᾳ, δό-
ξα τῆς πατρίδος του.

Κατόπιν τὸ ἰσόγειον ἐνοικιάσθη οἰνοπωλεῖον.

Ὑστερον ἀκόμη, τὸ ἐτοιμόρροπον οἶκημα, ὡσὰν ὁ-
παρξίς καὶ αὐτό, ἡσθάνετο τὸ βῆρος τῶν ἐτῶν καὶ δὲν
ἐχρησίμευε πλέον εἰς τίποτε· ἔκειτο ἐκεῖ ἐγκαταλε-
λειμμένον καὶ ἄγνωστον.

Ἐξετίθη εἰς πλειστηριασμὸν καὶ ἡγοράσθη ὑπὸ
ἐνὸς κερδοσκόπου.

Τότε ἡ τύχη του ἀπεφασίσθη. "Ἄν τὰ ἔτη τὸ ἐ-
σεβάσθησαν τὸ ἐνδοξὸν οἶκημα, ἡ ἀνθρωπίνῃ περι-
φρόνῃσι συνοδευομένη μὲ παχυλὴν ἀμάθειαν καὶ πτω-
χεῖαν ἰδανικῶν, οὐδ' ἐλογάριαζεν ἓνα καλυθόσπιτο
μὲ καταρρεῦουσιν στέγην, κακοχτισμένον, τὸ ὁποῖον
δὲν ἐχρησίμευε εἰς ἄλλο παρὰ νὰ ἀσχημίζῃ τὸν δρόμον.

Καὶ θὰ ἐτελείτο τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς τὸ ἐ-
ποῖον θὰ κατεδίκαζε τὴν φιλόμουσον Ζάκυνθον εἰς τὰ
σκῶμματα καὶ τὰς εἰρωνείας παντὸς πολιτισμένου τό-
που, παντὸς ἀνθρώπου ἀνεπτυγμένου γνωρίζοντος νὰ
ἐκτιμᾷ τὸ πνεῦμα καὶ νὰ γονυπετῇ πρὸ τῆς ἐνδόξου
κοιτίδος, ὅσον ταπεινὴ καὶ ἂν εἶναι ἐνὸς μεγάλου ποι-

ητοῦ. Ὁ μικρὸς οἰκίσκος θὰ κατεδαφίζετο ἂν ὁ κύ-
κλος τῶν Ζακυνθίων λογίων *) δὲν ἤγειρε φωνὴν ἐν-
τόνῳ διαμαρτυρήσεως.

Καὶ τὸ σπῖτι τοῦ Φωσκόλου ἐσώθη ἀπὸ τὴν κατα-
στροφὴν. Τὸ οἶκημα ἐκεῖνο ὑπὸ τὴν θύραν τοῦ ὁποῖου
ἡ Δόξα παρῆλθεν μίαν ἡμέραν ἐνυποθέτουσα ἐπὶ τοῦ
μετώπου τοῦ Φωσκόλου τὸ ὑπερκόσμιον φίλημά της
καὶ προμηνύουσα, εἰς τὰ βρεφικὰ θεηνοδῆματα, θείας
μολπᾶς ἀληθοῦς ποιήσεως, τὸ οἶκημα ἐκεῖνο δὲν ἔ-
πρεπε νὰ καταστραφῇ καὶ δὲν κατεστράφη.

"Ὅλα ἦσαν ἔτοιμα, αἱ προπαρασκευαὶ τῆς κατεδα-
φίσεως εἶχαν ἀρχίσει. Οἱ λίθοι ἐλαβεύοντο. Ἄμμος
καὶ ἄσβεστος καὶ πάντα τὰ χρειώδη ἐσωφεύθησαν πρὸ

*) Ἐπρωτοσιόνησαν τότε (1885) ἐπιτυχόντες τὴν διά-
σωσιν τῆς οἰκίας ὁ μακαρίτης ἱστοριογράφος Χιώτης, ὁ
μεσαιωνοδίφης κ. Δεβιάζης καὶ ὁ ποιητὴς κ. Ἀνδρέας
Μαριζώκης, οἱ ὁποῖοι δι' ἄρθρων εἰς ἰὸν ἐρχώριον καὶ
Ἱταλικὸν ὑψὸν ἐπέδειξαν εἰς ἰὸν δῆμαρχον καὶ τὸ δημο-
τικὸν συμβούλιον ποῖον ἦτο τὸ καθήκον των.

Ὁ κ. Δεβιάζης τῶρα εἶναι ὁ ἑφορος τῆς Φωσκολιανῆς
βιβλιοθήκης, πολὺ ἐργασθεὶς πρὸς πλουτισμὸν αὐτῆς.

Μ. Σ.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

τοῦ ταπεινοῦ οἰκίσκου. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς ἀνεστάλη. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἀποφασίζει τὴν ἀγορὰν...

Καὶ τὴν τὴν σπῆτι τοῦ Φωσκόλου εἶναι Φωσκολιανὴ βιβλιοθήκη. Μέσα εἰς τὰς θήκας αἱ ὁποῖαι καλύπτουν καὶ τοὺς τέσσαρας τοίχους τῶν δωματίων φυλάσσεται πᾶν ὅ,τι ἐγράφη διὰ τὸν Φώσκολον, αἱ περισσώτεροι τῶν διαφόρων ἐκδόσεων τῶν ἔργων του, καὶ ἐν ἰδίῳ γραφον ποίημά του.

Βαθυδὸν ἡ βιβλιοθήκη ἐπλουτίσθη διὰ βιβλίων παντὸς εἶδους καὶ ἄλλων μικρῶν δωρημάτων.

Ὁ οἰκίσκος εἶναι ἀκόμη ταπεινὸς καὶ σεμνοπρεπής. Ἐχει τὴν ἀπλότητα βωμοῦ καὶ μοῦ ἐμπνέει τὴν κατάνυξιν ἐκκλησίας. Τὸ πρῶτον δωματίον κοσμεῖται μὲ διαφόρους ἐλαιογραφίας. Δύο εἰκονίζουσιν τὸν Φώσκολον μίᾳ ἄλλῃ δὲ παλαιᾷ καὶ μαυρισμένη, τὴν ἀγαθὴν μορφήν τοῦ ἀναδόχου του. Οἱ τοῖχοι ἐδῶ δὲν ἔχουν βιβλιοθήκας. Εἰς τὸ δεύτερον δωματίον εὐρίσκεται φιλοστόργως ἀποταμιευμένον πᾶν βιβλίον, πᾶσα ἐφημερίς ἢ περιοδικὸν ἢ φυλλάδιον τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει τὸν Φώσκολον, τὸ ἔργον του ἢ τὸν βίον του. Ὁ τρίτος καὶ τελευταῖος θάλαμος εἶναι στενὸς καὶ σκοτεινός, μὲ δύο σειρὰς βιβλιοθηκῶν, ὁμοιάζει μὲ διάδρομον καὶ ἐχρησίμευεν εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τοῦ Φωσκόλου ὡς μαγειρεῖον. Ἐκεῖ εἰς τὴν γωνίαν πλησίον τοῦ στενοῦ παραθύρου βλέποντος πρὸς τὴν αὐλήν, φαίνεται λιθοκτιστος ἢ οἰκογενεακὴ ἐστία, μία μικροτάτη παλαιὰ γωνιά. Ἐκεῖ παρεσκευάζετο τὸ λιτὸν γεῦμα τῆς πτωχῆς οἰκογενείας.

Εἰς τὸ ἰσόγειον ὑπάρχει ἐν φρέαρ ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ ἀνέσχυε τὸ ὕδωρ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς στερήσεως ἡ ἀγαθὴ μήτηρ τοῦ Φωσκόλου. Ἡ αὐλὴ εἶναι στενὴ καὶ πλακόστρωτος.

Ὁ λευκὸς οἰκίσκος, ὁ σιωπηλός, μὲ τὰ κλειστά του παράθυρα ἀποπνέει διὰ τὰς εὐγενεῖς ψυχὰς καὶ διὰ τὰ καλλιεργημένα πνεύματα ἕνα παρρηγιένον καὶ ἀπροσδιόριστον ἄρωμα, τὴν ἀνάμνησιν τοῦ μεγάλου ποιητοῦ.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΣΚΕΥΕΙΣ ΜΟΥ

Ὅσφ σκέπτεται τις βαθύτερον. τόσφ εὐρίσκει τὸν κόσμον μηδαμινότερον.

Ὁ κόσμος εἶναι θέατρον, εἰς τὸ ὁποῖον διδάσκονται καθ' ἑκάστην τραγωδίαι καὶ κωμωδίαι. Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ ὑποκριταὶ εἶναι περισσότεροι ἀπὸ τοὺς θεατάς.

Ἐὰν ὁ ἥλιος ἐφώτιζε διαρκῶς, ὁ κόσμος δὲν θὰ εἶχε κανὲν θέλγητρον. Ἐὰν ὁλος ὁ κόσμος ἦτο καλός, πρῶτος δὲν θὰ ὑπῆρχε.

Ἡ τιμὴ εἶναι ἰσὺς ἀράχνης πολλακίς ξεσχίζεται χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ κανεὶς.

ΔΙΚ.

ΜΙΑ ΑΓΑΠΗ

Ἐν ἄπλαστο τραγοῦδι
Θὰ ψάλλουντε τὰ χεῖλη,
Ἄλλοι τοῦ αἰθέρος ἥλιοι
Μ' ἐθέρμαναν γλυκά.

Ἄλλα τοῦ αἰθέρος κρῖνα
Μοῦ μύρωσαν τὸ σῶμα,
Ἄλλο τὸ μάτι χρῶμα
Ἀγκάλιασε θερμά.

Ἄλλους αἰθροὺς ἐπῆρα
Γιὰ τὴν καρδιά σου πάλλει,
Ἄλλη πνοὴ μεγάλη
Ἐπῆρα σὴν καρδιά.

Μίαν ἄλλη ἀγάπη ἐπῆρα
Ἀπ' τὴ χρυσῇ της βρούς.
Ποῦ ἡ ἀγάπη ἔχει γεννήσει
Κι' ἀγάπη αὐτὴ γεννᾷ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΙΩΚΗΣ

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ ὀφθαλμαπάτη εἶνε θυγάτηρ τῆς ποιήσεως. Εἶνε ἡ χρυσὴ κλεῖς τοῦ ἔρωτος, λίθος ἀκρογωνιαῖος τῆς γυναικειᾶς εὐτυχίας.

Κόμησσα Τραμάρ.

Δὲν δύναμαι νὰ καλέσω τὸν πλοῦτον προσφυέστερον ἢ ἀποσκευὰς τῆς ἀρετῆς. Ὁ Ρωμαϊκὸς ὁδὸς εἶναι καλλίτερος «impedimenta» (ἐμπόδια). Διότι ὅπως εἶναι αἱ ἀποσκευαὶ διὰ τὸν στρατὸν, οὕτω εἶναι ὁ πλοῦτος διὰ τὴν ἀρετὴν. Δὲν δύναται ὁ στρατὸς νὰ κάμῃ ἀνευ ἀποσκευῶν, οὐδὲ δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτάς, ἐμποδίζουσιν ἐν τούτοις τὴν πορείαν.

Βάκων

Ἡ τέχνη δὲν ἔχει τὴν ἀλήθειαν ὡς ἀντικείμενον ἢ ἀλήθεια δέον ν' ἀναζητῆται εἰς τὰς ἐπισημίας.

Ἀνατόλ Φράνς

Οἱ φίλοι εἶναι μία πολυτέλεια, καὶ τοιαύτας πολυτελείας δὲν ἔχει νὰ ἔχῃ ἐκεῖνος ὅστις δαπανᾷ ὅλα του τὰ κεφάλαια διὰ μίαν ἀποστολὴν ποῦ ἔχει εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Ὑπάρχουν στιγμαὶ καθ' ἃς ἡ ἀνθρωπίνη ἱστορία μοῦ φαίνεται ὁλόκληρος ἕνα μεγάλο ναυάγιον. καὶ καθέναν κυττᾷ αὐτὸς μόνος νὰ σωθῇ. Ὁ μόνος, εἶναι ὁ ἰσχυρότερος ὧλων.

Ἱερν.

